

SLOVENE.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravnništvo in ekspedicija, Stolni trg št. 6. poleg „Katoliške Bukvarne“.

Oznaniila (inserati) se sprejemajo in velja trisporna petit-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I. 17.

Izhaja vsak dan, izvenemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 209.

V Ljubljani, v torek 15. septembra 1891.

Letnik XIX.

Vatikan in — „Slov. Narod“.

Redkokedaj osreči „Slov. Narod“ svoje čitatelje s kakimi poročili iz Vatikana. Tako se mu n. pr. ni umestno zdelo, da bi svojim čitateljem objavil vsaj glavni del zadnje papeževe okrožnice o delavskem vprašanju. Bati se mu pač ni bilo, da bi dobil vsled tega preveč „klerikalno“ lice, saj je celó „N. Fr. Presse“ očitala tej papeževi okrožnici, da je preveč „posvetna“. — Nedavno pa je „Narod“ objavil članek z napisom: Iz Vatikana. Žal, da moramo takoj izjaviti, da bi bil stokrat bolje napravil, ko bi bil tudi sedaj molčal. Ta članek spričuje, da nimajo gospôda pri „Narodu“ prav nič katoliškega čustva, da jim je najnovejša zgodovina — deveta dežela in da sedanjih razmer v Vatikanu nič ne poznajo, in stopinjice pobirajo za liberalnimi židovskimi listi, kade kaj o tem poročajo.

O tem vprašanju, pravi „Narod“, da hoče pisati, „ne pozabivši ni za trenotek potrebne delikatese“. — Za tem govori o dveh strankah, ki delujeta v Vatikanu; „jedna podpira in zagovarja politiko sedaj vladajočega naslednika Petrovega, druga pa jo pobija vstrajno in dosledno“. . . Glavna zaslomba tej (drugi) stranki so oni gospôdje, ki prebivajo na Forumu v jezuitskem kolegiju, ki so to politiko tirali že od nekdanj, osobito pa za časa papeža Pija IX., in ki bi radi zamašili vsa okna, skozi katera prihaja človeštvu luč, s širokokrajnimi klobuki in raskavimi kutami. . . Nikdar še ni bilo dveh papežev, ki sta sledila drug drugemu in si bila v vsakem oziru tako diametralno nasprotna, kakor sedaj vladajoči sveti oče in njegov prednik. — Pij IX. je bil fanatičen dogmatik, ki se ni oziral ni na desno ni na levo, Leon XIII., globoko učen in blagega značaja, je umel dati svojemu delovanju praktičnim potrebam primerno obliko, ne da bi v čem popustil, kar se

dostaja jedra stvari; Pij IX. je proklinjal znanost, ker ni hotela pripoznati nobenih mej svojim preiskavam, Leon XIII. kot razsvetljen mislilec je skušal spraviti v harmonijo vero in znanost, držeč se v tem migljajev ljubljence svojega mej učenjaki, Tomaža Akvinskega; Pij IX. ni vedel vladati svoje strasti in je vernike zapeljeval v izkušnjave, ko jim je skoro priporočal, da se protivijo izvršitvi izvestnih državnih zakonov. Leon XIII. pa si je prizadeval odstraniti take zakone, ne da bi zato klical vernike v boj proti njim ter vzbujal tako nasprotje mej državo in državljani. . . Ta stranka skrajnih klerikalcev povdarja posebno potrebo, da bodi papež tudi posveten vladar vzlic temu, da je baš politika Leonova dokazala iluzoričnost teh teženj. . . Vse druge politike pravce pa narekuje tej stranki verska nestrpnost, katero žal tudi mi Slovenci le predobro poznamo, kajti zastopnikov idealnega, vzvišenega katoličanstva je v nas vedno manj, učenci jezuitov pa rastejo iz tal, kakor gobe po dežju.

„Trinajstletno vladanje papeža Leona XIII. dokazalo je — in to je za nas eminentne važnosti — da v utrjenje vere ni treba dušnega nazadnjaštva, kakor se to v nas na Slovenskem propoveduje in dokazuje, in da vera ne pride v nevarnost, ako se cerkev tudi ne protivi hrepenenju vernikov po kulturi in omiki. Žal, da se i to poslednje praktikuje posebno na Kranjskem z neoprostljivim cinizmom.“

To je delikatosa, to je temeljitost, s katero se razpravlja v „Narodu“ vprašanje, kakšen bode naslednik Leona XIII.! — Na tako prazno govoričenje pač ni vredno mnogo odgovarjati. Dovolj je, da le vemo, kaki nazori vladajo pri listu, ki hoče vsem in povsod biti katoliški list „par excellence“. — Le nekaj naj omenimo.

„Narod“ piše: Neki rimski listi, katerih intimne zveze z vatikanskimi krogi so notorične, celó

poročajo, da se je papež sam izrazil, da bode skoro konec življenju njegovemu. — Mi pa smo čitali nagovor papežev do kardinalov ob letošnjem papeževem godu svetega Joahima, da upa še dočakati svoj god.

Jezuitje bi po „Narodu“ radi zamašili vsa okna, skozi katera prihaja človeštvu luč. — Kdo se temu pomilovalno ne smeja. Največji učenjaki v vseh strokah vednostij so dandanes uprav — jezuitje!

„Pij IX. je bil fanatičen dogmatik,“ piše „Narod“. — Kaj je to fanatičen dogmatik? Pri dogmah ni mesta nobenemu fanatizmu. Ali veruješ ali ne veruješ, to je vse!

„Pij IX. je proklinjal znanost!“ piše „Narod“. — Za Boga! Kdo je papežem kedaj še kaj hujšega očital? — Pač pa je Pij IX. obsojal one, ki so napravljali umetno nasprotje med vero in znanostjo.

„Pij IX. ni vedel vladati svojih strasti in vernike zapeljeval v izkušnjave,“ piše „Narod“. Torej papež-zapeljivec, ki vernike hujska zoper državne zakone! Vedno lepše! Ali „Narodov“ „scriba“ nič ne vé o besedah Gospodovih: Bogu je treba bolj pokoren biti, nego ljudem?

„Ta stranka skrajnih klerikalcev povdarja posebno potrebo, da bodi papež tudi posvetni vladar vzlic temu, da je baš politika Leonova dokazala iluzoričnost teh teženj.“ — Torej Leonova politika je proti posvetni vladi papeževi. Leon je zatajil nedotakljivo dedino katoliške cerkve. — In kaj je resnica: Prvo delo Leona XIII. je bilo, da je pri nastopu svoje vlade izjavil slovesno oporeko proti krivičnemu ropu rimske države in nima ga Leon XIII. skoro nagovora do kardinalov, ni je okrožnice, razpravljajoče italijanske razmere, v kateri bi te oporeke ne ponavljal. In to njegovo delovanje naj dokazuje iluzoričnost teh teženj?!

LISTEK.

Ponočni kralj.

Francoski spisal A. de Lamothe.

(Dalje.)

Peto poglavje.

Volilno zborovanje v Limericku.

Nasledniki O'Connelovi, velicega, miroljubnega agitatorja, pobrali so za narodno zastavo, ki je odpala oslabeledim njegovim rokam in na njegovej, komaj zasuti gomili ponovili prisego, da hočejo zvesto nadaljevati njegovo delo. A nepotrpežljivi glavarji „mlade Irske“: O'Brien, Mitchel, Meagle i. dr. pretili so z vstajo, ne pa da bi bili terjali pravice pod ščitom zastave.

Po strašni bēdi do skrajnosti vzburjeno ljudstvo je komaj čakalo povelja, da bi se zbralo pod zastavo svojih srčnih voditeljev, ki so napovedali boj sovražniku, ne da bi pomislili, da srčnost in obup ne namestita neenakosti v orožju. Dandanes se je pozabil strašni boj in njega izguba — prozročena po voditeljih in slučajih; a lahko se osvedočimo o posameznosti teh bojov, ako čitamo irske in angleške časopise istih časov.

„Angleška, ki je skrajno sovražila Irce, zbrala je v vseh večjih krajih vojake in redarje, napolnila trdnjave z orožjem in posedla vse znamenitejše

kraje z 31.000 vojaki. Vojno brodovje čuvalo je obrežja, da bi upornikom ustavilo vsako dovažanje živeža, vajakov in orožja.

Irci so se v tem očitno oboroževali, oproščevali svoje jetnike in burno pozdravljali strastne govornike v svojih zborovanjih.

Angleži, ki so si bili v svesti dobro izvežbane armade, ki se ni bala enakomernega sovražnika, niso se ustrašili teh nasprotnikov, ki so bili oboroženi le nekolikimi sulicami in puškami. A vlada je slutila in lordje so bili prepričani, da se jim je bati druge tajne, na skrivnem delajoče armade — armade železne ustrahovalnosti, armade, koje ne prestraši nobeno sredstvo; armade: sinov noči.

Ni se še prikazala na javnem polju, a razširjevala so se poročila, da je pripravljena h koraku, in noben Anglež bi ne bil trdil, da ne bode njegova hiša prva v plamenu, da ni njemu namenjen prvi meč!

Zato se je razpisala svota na glavo kapitanovo; zato je Anglija trosila novce zasledovalcem in ogleduhom. Mej vidno in nevidno armado bil je Irvinghton nevidna zveza. O'Brien, voditelj narodne stranke niti slutil ni, da naznanila in povelja, ki mu dohajajo, izhajajo od njega, ki je bil navidezno prijatelj lordov.

V očeh irskih rodoljubov bil je doktor učenjak, ki se najmanj briga za polemično gibanje v državi; — ki se za nobeno stvar ne zanima, nego za svoje studije.

Vrnimo se k povesti.

Iz Corka se je doktor s prijateljema odpeljal v Bantry; od tu so se podali vsi trije v Malibory.

„Da spoznamo tek reke, treba je, da gremo k nje viru“, dejal je doktor in Peter ni ugovarjal.

Po dveletni odsotnosti je Peter komaj spoznal svoj rojstni kraj. Potok je sevéda še tekel v svoji strugi, iste gore so obdajale dolinico; Slieve-na-Goil in Lačni Vrh dvigala sta svoja v meglo zavita vrhova v zrak. — Potoki, goré, doline so božja dela; njih ne uniči človek. A o vasi, delu ubogih najemnikov ni bilo niti sledú. Trdno zidovje, Petru namenjene hišice, so bili Angleži porabili v to, da so napravili stanovanlišče škotskim ovčarjem, ki so pasli ovce.

Od tu so šli v Glengariff. Peter je bil v zadregi, spominavši se častitega vikarija, a da bi ga ne obiskal, ni bilo misliti; kajti ako le kdo, more vedeti kaj o iztiraneih, vedel bo on, ki je bil toliko časa njih varuh.

Peter je poznal doktorjevo nenaklonjenost vikariju nasproti, a vendar je izrekel željo, govoriti z „levom glengariffskim“. — Doktor ni ugovarjal, dobro je vedel, da vikarija ni domá.

Župnijski dvorec je bil zaprt; stara služkinja jim je povedala, da ga že par dni ni doma in da ne vé, kdaj da se vrne.

„Ali ga boste počakali?“

„Ne“, odgovori Peter, „pojdim v Limerick.“ — Odpotovali so. (Dalje sledi.)

Ta članek nam zopet osvetljuje, kakšno katoličanstvo vlada v „Narodni tiskarni“ in kaj je Slovencem pričakovati, ako med njimi prevladajo taki nazori!

Politični pregled.

V Ljubljani, 15. septembra.

Notranje deželo.

Kako se postane častni meščan na Dunaju? V zaupni seji dunajskega občinskega sveta hoteli so bivšega liberalnega podžupana Steudla voliti za častnega meščana. Da bi pa protisemitje ne ugovarjali, hoteli so hkratu dati častno meščanstvo dunajskemu pomočnemu škofu titularnemu nadškofu dr. Angererju. Protisemitje so pa vzlic temu glasovali proti Steudlovemu častnemu meščanstvu, liberalci pa proti Angererjevemu. Poslednji so torej glasovali celó proti lastnemu predlogu. Dunajska liberalna glasila so o tem dogodku v mestnem svetu molčala.

Mladočeht. V nedeljo je v Mladi Boleslavi poročal poslanec Spindler svojim volicem. Ta poslanec je sicer Mladočeh, pa vendar pripada k zmernejšim elementom, posebno kar se tiče vnanje politike. Zaradi tega je pa na shodu grajal Vašatyja. Spindler je posebno naglašal, da češko državno pravo, povečanje avtonomije ter jednakopravnost češčine v notranjem in vnanjem poslovanju bodo vedno glavne točke mladočškega programa. Fundamentalnih člankov on ne zametuje, temveč misli, da 1871. leta Čehi le zaradi tega neso dosegli, kar so želeli, ker čas ni bil ugoden, ko so ravno Nemci zmagali Francoze in bili na vrhuncu slave. Govornik je proti radikalizmu in pasivni politiki. Staročeh Pavlovšek je hotel nekaj kritikovati mladočško politiko, ali mladočški volilci so jeli tako kričati, da ga ni nikdo razumel. Volilci so nazadnje Spindlerju izrekli zaupnico. Tudi poslanca Sokol in Engel sta v nedeljo bila sklicala shode volilcev. Prvi se je pri tej priliki izrekel za pasivno politiko.

Moravska. V Prerovu je v nedeljo imelo shod mladočško politično društvo. Vodja moravskih Mladočehov dr. Stransky je pri tej priliki hudo zabavljaj proti moravskim poslancem. Očital jim je, da se imajo za mandate zahvaliti duhovščini in vladi. Potem je napadal tudi konzistorija v Brnu in Olomucu. Glavna naloga mladočške stranke je, narod osvoboditi duhovskega in vladnega vpliva. Ker je govornik le preveč zabavljaj, je vladni zastopnik razpustil zbor. Iz govora dr. Stranskega je pač dovolj jasno, da je mladočška stranka v prvi vrsti liberalna prav v zmislu nemškega liberalizma, potem pa še le narodna.

Vnanje države.

Turčija. Jako mnogo so že pisali o tem, za kaj je sultan nakrat odstavil nekatere ministre. „Journal des Debats“ je v tej zadevi zopet nekaj novega izvedel. Sultan s Kiamil-pašo ni bil zadovoljen že precej dolgo, ker se je ta nekoč pritoževal, da se dvorni uradniki in dvor sploh preveč mešajo v vladne posle, posebno preveč vplivajo v koncesijskih zadevah. Sultan je že tedaj hotel Kiamila odpustiti, ali pregovoril ga je tedanji vojni minister. Nedavno se je pa Kiamil zopet zameril sultanu. Vlada je zahteval, da se v okrožnici naznani vevlastem, da Turčija ne bode več plačevala odkupnin za tujce, katere vjamejo roparji. Če pa koga roparji zares umoré, plačala bode Turčija njegovi rodbini primerno odškodnino. Sultan je preverjen, da roparji ne bodo lovili tujcev, če odkupnine ne dobé. Kiamil je pa bil proti temu in sultan ga je zatorej odstranil.

Kitaj. Angleški poslanik v Pekingju je energično protestoval proti temu, da se hitro ne kaznujejo prouzročitelji poslednjih nemirov. Anglijo podpirajo v tej stvari tudi druge evropske države. Če se Kitajci ne bodo ozirali na ta protest, bodo evropske države poskusile jih prisiliti. — V Lungovu in v hununski pokrajini bili so novi nemiri. Razburjeno prebivalstvo je podrlo nad 10.000 brzozav nih kolov. Nekemu katoliškemu škofu je rekel visok uradnik v Pekingju, da so vse to še le začetki večjih nemirov.

Izvirni dopisi.

Iz Zagreba, 9. septembra.*) Po skupščini zaveze pevskih društev posetili so udje teh društev skupno jub. izložbo, kjer so se nahajali že drugi slovenski, istrski, reški in drugi gostje. Na večer pa je bil v pjevačkem hramu zopet komers, koji se je vršil v najlepšem redu — a vendar ni bil tako obilno obiskan, nego prejšnji dan, kajti večina je gotovo ostala pri koncertu v izložbi. Včeraj v jutru imela so vsa društva zadnjo in skupno vajo za matinee-o, koja se je vršila predpoldnem ob 11. uri. Pri tej vaji videlo se je, kako izborna napredujejo pevska društva.

Matinee-a se je povzpela nad vsako pričakovanje. Že ob 10. uri začela je vrveti nebrojna mno-

žica proti pjevačkemu hramu. Jezdárna, pretvorjena v pjevački hram, je bila jako ukusno odičena s se lenjem, zastavami, velikimi zavesami od rudeče jute in grbovi. Na južni strani dvigal se je visok oder za 600 pevecv, a pred njih je bil nižji za glasbeni orkestar. V drorani je stalo 50 vrst sedešev, okolu teh je ostal še velik prostor. Ob 11. uri je bil širni prostor do zadnjega prostorčka napolnjen. Bilo je nad 8000 poslušalcev. Pogled z odra na to morje elegantnega občinstva bil je uprav diven prizor in v Zagrebu do sedaj še ne viden. Kdor ga je gledal, ostane mu neizbrisljiv spomin.

Matinee-a se je pričela z Lisinskega overturo iz „Porina“, katero je proizvajala vojaška godba 53. pehótné polkovnije tako precizno, da se jej more na tem čestitati. Že ta pieća je naidušila občinstvo — ko pa so združena pevska društva od pála novo hrvatsko himno Zajčovo (besede Badaličeve), povzdignilo se je naidušenje ljudstva v toliki méri, da so morali dodati še skladbo „Glasna jasna“, ki ni bila v vspredu. Prvo kakor drugo dirigiral je g. Faller.

Potem je okolu 130 tamburašev udarjalo v pravem narodnem slogu sestavljeno Kuhačevo „Kolo“, koje je mej mnogobrojnimi prijatelji tamburice zopet probudilo gromovito odobravanje. Tolikšen zbor izvežbanih tamburašev se še ni čul v Zagrebu. — Briljantna akustika dvorane pripomogla je ne malo k tolikemu uspehu — in ker je bila dvorana do cela polna, izvršila se je ta točka tem impozantneje. V zahvalo za toliko odobravanje dodali so tamburaši še „Liepa naša domovina“.

Za tem je prišla četrta točka: „Bura“ od Gj. Eisenhutha, katere, žal, skladatelj ni doživel, da bi čul njeno izvajanje ter uspeh pri tako mnogobrojnem občinstvu, kakoršnega še Zagreb ni videl zbranega na jednom prostoru. Bariton-solo je pel g. Hreljanović tako fino, elegantno in povsem v duhu kompozicije, da ni čudo, da si je s svojim solo stekel burno odobravanje. Vodil je pevovodja g. Leustek. Zadnja skladba je bila „More“ od Zajca, katera je istotako izborna bila proizvedena, kakor druge točke vsporeda. Ko so jo odpeli, ni bilo ploskanja ni konca ni kraja, dokler se ni navzoči skladatelj g. Zajec pokazal na odru. Konečno se je zapela še „Liepa naša domovina“, katero je občinstvo stoje poslušalo. Obe pesni je dirigoval g. J. Eisenhuth.

Koncert se je končal ob 1/2 1. uri popoldne.

Ob 2. uri popoldne je bil v pevskem hramu banket, katerega se je udeležilo nad 600 oseb, mej temi glasbeniki: Zajec, Kuhač, Vilhar, potem gosp. Pukl z Dunaja kot zastopnik ondotnega slovanskega pevskega društva, mestna zastopnika grof Kulmer in Folnegović itd.

G. Arnolt je pri tem z vzosno-nežnimi besedami nazdravil domovini Hrvatski, kateri so pevci v svojih sreih postavili altar, katero slavé in hvalijo s pesnijo, ter ž njo prosijo Boga, da bi jih obvaroval in utrdil i v bodočnosti. Ko so na to pevci društva „Kolo“ zapeli „Ornogorac Ornogorki“, nazdravil je zopet g. Arnold mestu Zagrebu, njega načelnistvu in zastopstvu, na čemer se je zahvalil načelnik g. dr. Amruš, nazdravivši zavezi pjevačkih društev in njenemu predsedniku g. Arnoldu. Zatem je zapelo društvo „Slavec“ iz Ljubljane „Pozdrav domovini“, v kojej je g. Noll pel bariton-solo dovršeno! Društvo „Slavec“ sme ponosno biti na tem uspehu svojem v hrvatskej zemlji — kajti vse se je divilo njih izbornemu petju. Pesen so morali ponoviti — a še potem ni bilo odobravanja ni konca ni kraja.

Vršilo se je več napitnic in zdravije, katerih vseh nam ni možno navajati.

Ko je ob 6. uri končal se banket, šla so društva skupno i z zastavami v izložbo, kamor jih je spremljala ognjegasna glasba, in kjer so domačinci pristrčno pozdravljali goste. Ostavivši svoje zastave v dvorani „Sokola“, so se razšli po izložbenih prostorih — a stotina pevecv se je zbrala na balkonu „Kola“, kjer so odpeli nekaj omiljenih narodnih pesni. Ob 1/2 8. uri na večer so se zbrala slovenska društva na odhod. S tem so završene svečanosti zares pevskih društev — od katerih upamo, da bodo po svečanih vtisih vznesena srca s toplim rodoljubjem negovala krasno slovansko pesen!

Deželna učiteljska konferencija.

V Ljubljani dné 3. septembra.

(Dalje.)

X. G. Ravnikar: Stalni odbor deželne učit. konferencije se poveri, predložiti prošnjo visokemu

deželnemu zboru a) za povišanje odatotne mere za 8 sadnje plačilne rase, b) za vredbo plač po službenih letih.

Zadnja vreditev plač iz najnovejšega časa je med učiteljstvom veliko nevoljo vzbudila, kajti marsikdo je ocal tam, kjer je bil pred 10—20 leti. Novi zakon o učiteljskih pravnih razmerah je slabši, nego je bil prejšnji. Za nižje tri vrste so odatotki vse kako prenizko odmerjeni. Deželni šolski svet je z deželnim odborom določeval količino plač, a vs litijski okraj nima jednega učitelja z najvišjo plačo, da bi bilo vendar v poštev jemati n. pr. Šmartno, ki ima 400 šolo obiskajočih otrok. V njega bližini so rudniki in uradnije, draginja je velika, neprimerna učit. dohodkom. Istotako žalostna usoda tare učitelje v Kranju, v Kamniku, v Vipavi, pri D. M. v Polju in mnogih drugih krajih.

Učiteljstvo grenko čuti, da so plače neprimerno vmerjene. V stolnem mestu bi morale vse plače biti ako že ne v I., vsaj v II. razredu, ker postranskih zaslužkov nimajo učitelji nikakoršnih. Že 1874. leta se je naglašalo, da gre mestnim učiteljem plače 800, vsem nadučiteljem na deželi pa 700, oziroma 600, meščanskim po 900 glđ. Te neugodnosti bodo povod zopetnim prošnjam do deželnega zbora, naj bi se vsi nadučitelji uvrstili v II. in jednorazredničarji v III. razred. Ako bi se to obistinilo, prenehale bi vse prošnje, a tudi bi ne bilo v nasprotju s § 3. novega zakona, ki govori o njega predruženju pred pretekom 10 let.

G. prvomestnik, dež. šolski nadzornik Šuman, omenja predgovorniku, da so bile obravnave zastraž klasifikacije učiteljskih mest v dež. šolskem svetu jako stvarne in dolgotrajne; konferencija bodi uverjena, da se je popolnoma objektivno postopalo, poročevalčev račun pa se naslanja na subjektivne nazore, zato mora zavrniti opazko o neprimernem razmerjenju.

G. Gregorin se poteguje za jednorazredničarje, kateri morajo izmed vseh učiteljev največja brema in ves šolski posel na svojih ramenih nositi, dočim je delo na večrazrednicah vsaj nekoliko med tovariše razdeljeno. Z neprikrito besedo opisuje težavno stališče osamljenega učitelja na deželi.

G. Lundru se zdi, da bi se bilo moralo pri odmerjenju učiteljskih plač tudi število otrok v poštev jemati; kajti tu stane šolski otrok 1 glđ. 36 kr., tam zopet 12 glđ. poprečno na leto. Res je, da vsak učitelj ne more biti na dobrem mestu, a tudi nihče ni sam kriv, da je učitelj eno- ali dvorazredničar. Merodajno bodi torej število šolskih otrok in službena leta.

G. Abram tudi ne odobrava procentnega merila ter želi, da se po službenih letih plača določi.

Oglasé se še k besedi za kratke opazke gg. Ravnikar, profesor Linhart in Jeršinovec, potem se soglasno vsprejmeta predloga poročevalčeva.

XI. G. Lunder: Postavno število otrok, katere bi moral jeden učitelj poučevati na enkrat, naj se vzdržuje na vseh šolah. Prenapolnjene šole zavirajo učne uspehe, disciplino, zdravje in obkladajo učitelje z neopravičeno množino dela. Naj slavni c. kr. deželni šolski svet gleda na točno ravnanje po dotičnem paragrafu.

Soglasno vsprejeto.

(Dalje slédi.)

Dnevne novice.

V Ljubljani, 15. septembra.

(Presvetla cesarica) se je danes zjutraj ob 5. uri na pots iz Išla v Miramar s posebnim vlakom peljala skozi Ljubljano. Vlak je obstal pet minut. Sprejema ni bilo.

(Odbor „Glasbene Matice“) zopet vabi svoje gojence k rednemu pouku. Naš glasbeni zavod ima važno nalogo za narodov razvoj, in to nalogo vstrajno izvršuje. V zadnjih letih se je glasbena šola razvila po številu gojencev in posamičnih oddelkih pouka in hvalevredno tekmuje z inostranskimi glasbenimi zavodi. Odbor je storil, kar je bilo mogoče, v prid društva, rodoljubov dolžnost pa je, da pošilja svojo deco v zavod, v katerem veje pravi duh slovenski pod gésлом: „Vstrajno naprej!“ — Več v današnjem inseratu.

(Umrl je) včeraj č. gosp. Ferdinand Kogej, farni vikar v Črnem Vrhu nad Idrijo. N. v m. p.!

(Konkurzni izpit) za profesuro bibličnih věd starega zakona in orijentalških jezikov na tukajšnjem bogoslovnem semenišču dela te dni č. g. dr. Josip Dolenec, kapelan v Stari Loki.

*) Zaradi mnogega gradiva zaostalo.

Op. vred.

(Imenovanja.) V področju c. kr. poštne in brzojavne ravnateljstva v Trstu so bili za poštne asistente imenovani poštni praktikantri: L. Pivk, Fr. vitez Resmini, A. Purič, Jos. Filič, Izidor Valikonja, Jos. Bochus, Gregor Veras, Ivan Gerdol, Alojzij Maggi, Marij Poljak, Ferd. Scarpa, Emil Stupar in Jos. Hvala; dalje magistrski diurnisti: Viktor Piccoli, Fr. Bartoš in Avrelj Contin.

(Bučelni somenj.) Včeraj ob češpljevem semnju so se, kakor vsako leto, zbrali v Ljubljani bučelarji iz raznih krajev kranjske dežele, da določijo ceno medu in vosku. Cena medu v satovju in panjih, ki je bila še zadnji teden 28 gld. za 100 kilogramov, je včeraj pomečena na 32 gld. Med v vadkih se je dobil po 27 do 28 gld. 100 kg. Letina je bila po vsi deželi enakomerno slaba. Največ blaga je nakupil domači voskar g. Oroslav Dolencec, ki pošilja kranjski priljubljeni med daleč v tuje dežele.

(Spomin na grofa Chamborda.) Te dni smo čitali v mnogih listih, da je grob pokojnega grofa Chamborda v cerkvi čč. gg. frančiškanov na Kostanjevici pri Gorici popolnoma zapuščen v prahu in nesnagi. Dotično vest je prinesel prvi pariški „Figaro“ in za njim z raznimi dostavki in komentari drugi listi, kateri so perabili to priliko, da obrečejo eo. frančiškane. Goriška „Nova Soba“ pa poroča v zadnji številki: „Ne vemo, po kaki poti je mogel priti v pariški časopis „Figaro“ popis o grobu pokojnega grofa Chamborda in njegovih prednikov — pod frančiškansko cerkvijo; ta popis je sama laž. Naš „Corriere“ je takoj hitel objaviti „Figarov“ popis, ne da bi skušal prepričati se o resnici njegovih besedij, saj na Kostanjevico pač ni daleč. Ako bi „Corr.“ hotel resnico govoriti, zavrnuti bi moral pariški list s zagotovilom, da čč. gg. oo. frančiškani prav lepo in dostojno skrbijo za grobe znamenitih pokojnikov, ki so veliki dobrotniki cerkve in samostana na Kostanjevici. Toda „Corr.“ ni mar za resnico, da le more zabavljati čč. očetom, pa je zadovoljen in vesel — Ker je tudi „Slov. Nar.“ v petek objavil „Figarovo“ poročilo in izrazil željo, da bi ta izjava ne bila resnična, zato pričakujemo, da bode svojim čitateljem povedal resnico.

(Spomenik dr. Ljudevitu Gaju.) Iz Krapine smo prejeli naslednje pisanje: V Krapini, kjer je dne 9. srpana (julija) zagledal luč sveta hrvatski književni in narodni preporoditelj dr. Ljudevit Gaj, smo postavili spomenik temu velezaslužnemu možu. Umetna roka našega Rendica je izklesala iz mramora verno podobo velikega pokojnika. Dne 28. septembra 1891 odkrijemo spomenik ter vabimo k slavnosti zastopnike naroda. Dr. Gaj je rodem Krapinčanin, ali po svojih člankih je član naroda, katerega pesem odmeva od Triglava do Marice. Torej na svidenje dne 28. septembra.

(Družbi sv. Cirila in Metoda) je vročil gospod Fran Silvester, blagajnik naše vipavske podružnice, 15 gld. kot čisti dohodek tamošnje besede 9. avgusta t. l. z istodobnim zatrdilom: „Ako mi bodo pripustile moči, napravimo vsako leto veselico v ta blagi namen.“ V vseh strokah našega versko-narodnega truda tako odlično delujočemu prijatelju naše družbe naša najprisrčnejša zahvala!

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

(Glas iz občinstva.) Čujejo se večkrat pritožbe, da se nekateri izvoščiki in postreščiki v Ljubljani ne ravnaajo vedno po svojih tarifih, osobito če tujec ob slabem vremenu išče zavetja v vozu. Naj bi torej slavn mestni zastop preprečil to neprilichnost na primeren način, sicer bode naša Ljubljana prišla v slab glas, kakor Postojna zaradi njenih natakarejev. — Dostavek vredništva: Nemamo časa poizvedovati, v koliko je opravičena ta pritožba; sicer pa vsakdo lahko čita tarife v vozu in naznani na magistratu dotičnika, ki več zahteva, kakor sme.

(Redki prikazni.) V vrtu zagrebškega mestnega načelnika dr. Amruša na Josipovcu je ocvela jablana drugi pot in rodila sad. — Pri črnuški postaji pa sedaj cvete mala jablana že četrtnkrat v tekočem letu.

Telegrami.

Miramar, 15. septembra. Cesarica se je jutraj ob 9. uri pripeljala iz Išla.

Dunaj, 15. septembra. „Wiener-Zeitung“: Načelnik rudnika v Idriji, nadsvetnik Novak, je pomeščen v Pribram; na njegovo mesto pride novoimenovani nadsvetnik Plaminek.

Praga, 14. septembra. Danes dopoldne je bila v razstavi slavnost v spomin obiska cesarja Leopolda dne 14. septembra 1791; lojalne slavnosti so se udeležili zastopniki mnogih deželnih in avtonomnih uradov in nešteti množica.

Pariz, 14. sept. „Agence Havas“ poroča iz Carjigrada: Francoski in ruski veleposlanik sta dobila od svojih konzulov iz Mitilinja na otoku Leshosu poročilo, da so angleške oklopnice včeraj zasele turški otok Sigri, izkrcale vojake in topove ter otok obdale s torpedi.

Pariz, 15. septembra. Iz Moskve se poroča, da cena rži v notranjih deželah pada; v novembru ali decembru bodo zaloge tolike, da bode vlada mogla preklicati prepo-ved izvoznje.

Madrid, 14. sept. Vsled deževja je narastla reka Armarguilla v provinci Toledo, preplavila mesto Consuegro in več selišč ter razrušila mnogo hiš. Govori se, da je mrtvih 1500 oseb.

London, 15. septembra. „Daily Telegraph“ poroča, da je zasedenje otoka Sigri prazna izmišljotina, ker to bi bilo bojno početje. Angleške ladije z dovoljenjem večkrat izkrcajo vojake in topove v tujih državah, in tak slučaj je bil morda tudi ta. Zasedenje otoka za vojaške namene je sploh nemogoče. „Times“ pišejo, da je ta vest popolnoma izmišljena; morda so jo poslale v svet neke borzne hiše zaradi ruskega posojila v Parizu.

Piccoli-jeva tinktura za želodec
je mehko, toda ob enem uplívno, delovanje prebavnih organov vrejšajoče sredstvo, ki krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Cena steklenici 10 kr. (300—185)

Tuji.

13. septembra.

Pri *Stana*: Dr. Cambori, Tautschnig, Elefterin, Romanin, iz Trsta. — Mally iz Zagorja. — Fischer, dr. Hollo.

Pozamentirjo, baržune (zamele), naprazno-
vstneje trakov, mreže
v veliki izbiri pri
(4-1)
M. PODKRAJŠEK,
Špitalske ulice, Ljubljana.

Katoliška tiskarna
priporoča raznovrstne
vizitnice
po nizki ceni.

Reiner, iz Budimpešte. — Arnstein in Stern iz Zagreba. — Berger in Mik, nadporočnika, iz Ptuja. — Penca in Tomachits iz Mokronoga. — Ševar, trgovec, s šolarjo, iz Lavria, iz Nove Vasi. — Gerlof, trgovec, iz Hamburga. — Prager z Dunaja — Vidic s soprogo iz Herpelj.

Pri *Južnem kotodvoru*: Lee, minist. svetnik, s soprogo; Hoscsek, višji finančni svetnik, z Dunaja. — Gell iz Poreč. — Taudar iz Trsta. — Bratje Sigmund, trgovci, iz Žirovnice. — Philipp s soprogo iz Segedina. — Jakoncig, posestnik, iz Kormina.

Umrli so:

11. septembra. Barbara Valenta, uradnikova vdova, 68 let, Starinarska steza 1, marasmus. — Ana Dežman, delavka, 18 let, Sodarska steza 4, jetika. — Ivan Ozimič, markrjev sin, 3 mesece, Gradišče 16. katar v šrevih.

12. septembra. Marija Kolenc, gostija, 60 let, Kravja dolina 11, sarcom.

V bolnišnici:

13. septembra. Jernej Intihar, gostaj, 76 let, marasmus.

V vojaški bolnišnici:

12. septembra. Jurij Kolenko, vojak, 23 let, vročinska bolezen.

Vremensko sporočilo.

Dan	Cas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur
opazovanja	zrakomera v mm	toplomera po Celsiusu				
7. u. zjut.	741.6	10.2	brezv.	megla		
14. 2. u. pop.	740.1	23.6	sl. jzpad	jasno		0.00
9. u. zveč.	740.0	18.2	"	"		

Srednja temperatura 16.7°, za 2.7° nad normalom

ZAHVALA.

Presrčna zahvala p. n. gospodom, kateri so me iznenadili s svojo ljubeznjivostjo in naklonjenostjo na dan moje tridesetletnice.

Živele prijateljstvo!

Janez Rozman,
župnik.

(1)

Št. 7554.

Razglas.

(1363) 3-1

Deželni odbor kranjski oddá o sv. Mihaelu t. l. v hiši št. 6, Florijanske ulice,

jedno pritlično prodajalnico

z dvema drugima prostoroma, kurilno kamro in skladiščem na dvorišču v najem.

Pojasnila se dobé v deželni pomočni pisarni, deželni dvorec.

Št. 15.737.

Razglas.

(1354) 3-3

V zmislu § 6 zakona z dne 23. maja 1873. l. (št. 121 drž. zak.) se naznanja, da bo

prvotni imenik porotnikov za 1892. l.

od 10. do 17. septembra t. l.

v magistratnem ekspeditu na ogled ter da ga v tem času vsakdo lahko pregleda in naznani svoj ugovor.

Porotniškega posla so po § 4 omenjene postave oproščeni:

1. Tisti, ki so že prestopili 60. leto svoje dōbe, za vsegar;
2. udje deželnih zborov, državnega zbora in delegacij za čas zborovanja;
3. osebe, ki neso v dejanski službi, pa so podvržene vojni dolžnosti, za ta čas, ko so poklicane k vojaški službi;
4. osebe v službi cesarskega dvora, javni profesorji in učitelji, zdravniki in ranocelci in tako tudi lekarji (apotekarji), ako uradni ali občinski načelnik zá-nje potrdi, da jih ni moči utrpeti, za sledeče leto;
5. vsak, kdor je prejeten poklicu v jednom porotnem razdobji kot prednji ali namestni porotnik zadostil, do konca prvega prihodnjega leta po pratiki.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

7. dan septembra 1891.

Šolski zavod Glasbene Matice.

Prečastitemu občinstvu se s tem naznanja, da se bo pouk na glasbenem zavodu za prihodnje šolsko leto pričel

dné 21. septembra 1891. l.

in da se učenol sprejemajo 18. in 19. t. m. od 4. do 6. ure popoldne ter 20. t. m. od 10. do 12. ure dopoldne v društvenih prostorih Gospodske ulice, Knežji dvor, II. nadstropje.

Sprejemajo se samo učenci, katerih starši ali varuhi so vpisani kot udje „Glasbene Matice“. Pri oglašnju se napové natančno rodovnica ter plača letnih 2 gld. udnine, če se to že prej ni zgodilo, potem 1 gld. šolnine, in mesečno 1 gld. 50 kr. učnine naprej.

Poučevalo se bo v solo-petju, na klavirju, zbornu petje, glasbena teorija, na goelih in še posebej orkestralno na godalih in na trobilih.

Učitelji so: gosp. vodja Gerbič, gospa Gerbičeva, gospica Elsner, g. Hoffmeister, g. Moser, g. Stiaral, in če treba še pomožno učiteljstvo.

Vaje v zbornem petju, glasbeni teoriji in v orkestru so brezplačne ter se posebno poudarja, da orkestralne vaje so pod prijaznim pokroviteljstvom c. kr. naučnega ministerstva in imajo smer, izgovoriti dovoljno število glasbenikov za osnove gledališke in za eventualno osnovo mestne godbe, zbornu petje pa ima med mladino širiti ljubezen in zanimanje za narodno pesem.

V Ljubljani, dné 14. septembra 1891.

(1367) 2-1

Odbor „Glasbene Matice“.

Koverta s firmo

priloga

Katoliška Tiskarna

po nizkej ceni.

Posebni brzovlak

v Prago

pelje iz Trsta, oziroma Ljubljane in Zagreba

v ponedeljek, 21. septembra 1891

Vozne cene iz Ljubljane tje in nazaj: I. razred gl. 36-60, II. razred gl. 26-60, III. razred gl. 15-80.

Nazajvožnja dovoljno do 20. oktobra t. l. z petkratnim izstopom. — Vozne karte in jako obširni program povodom cvarjevega poseta itd. v Pragi, dobivajo se do nedelje, dné 20. t. m. pri Jos. Paulin-u, potovalna pisarna v Ljubljani. — Ilustrovan ertež (plan) Praške razstave dobi se k vsaki vožni karti brezplačno. (3-1)

Od pluga do krone.

(1359) 12-3

Knjigarna

Ign. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg

v LJUBLJANI, Kongresni trg št. 2,

priloga svojo

**popolno zalogo
šolskih knjig,**

broširanih ali trdo vezanih, ki so v rabi na tukajšnjih in vnanjih šolskih zavodih, posebej še one za c. kr. višjo in c. kr. nižjo gimnazijo, c. kr. višjo realko, in za tukajšnjo c. kr. moško in žensko učiteljsko pravnico, zasebne, meščanske in ljudske šole po najnižji ceni. (1365) 6-2

„THE MUTUAL“

Največji finančni zavod na svetu.

Največje in najbogatejše društvo za zavarovanje na življenje.

Ustanovljeno zgol na podlagi vzajemnosti leta 1842.

Garancijski zaklad iznaša 762²/₃ milijonov frankov.

Ta zaklad je za več nego 150 milijonov frankov večji od zaklada katerega koli zavarovalnega društva na svetu. Od leta 1843 plačalo se je zavarovancem (1366-1)

1600 milijonov frankov.

in sicer 436 milijonov kot zavarovancev deleže od dobitka. Ta rezultat je, primerjan uspehom drugih zavarovalnic,

dvakrat večji.

Glavno ravnateljstvo za Avstro-Ogersko: na Dunaji, I., Lobkowitzplatz 1.

Glavni zastopnik za Kranjsko:

ALOJZIJ LENČEK, Ljubljana, Sv. Jakoba trg št. 5.

Dunajska borza.

Dné 15. septembra.

Papirna renta 5%, 16% davka	90 gld. 85 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	90 " 75 "
Zlata renta 4%, davka prosta	109 " 75 "
Papirna renta 5%, davka prosta	101 " 80 "
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	1008 " — "
Kred tne akcije, 16% gld.	276 " 25 "
London, 10 funtov strl.	117 " 35 "
Napoleonondor (20 fr.)	9 " 31 "
Cesarski cekini	5 " 59 "
Nemških mark 100	57 " 70 "

Dné 14. septembra.

Ogerska zlata renta 4%	103 gld. 30 kr.
Ogerska papirna renta 5%	109 " 65 "
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	134 " 50 "
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	146 " 25 "
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	180 " 25 "
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	97 " — "
Zastavna pisma " " " 4 1/2 %	100 " 40 "
Kreditne srečke, 100 gld.	184 " 75 "
St. Genois srečke, 40 gld.	60 " — "

Ljubljanske srečke, 20 gld.	20 gld. 50 kr.
Avstr. rubežega križa srečke, 10 gld.	17 " 50 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	20 " — "
Salmove srečke, 40 gld.	59 " — "
Windischgraezove srečke, 20 gld.	49 " — "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	153 " 75 "
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v. 2772	" — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	104 " — "
Papirni rubelj	1 " 25 1/2 "
Laških lir 100	45 " 50 "

MERCUR menjarnična delniška družba na Dunaju, I., Wollzeile šte. 10.

Najkulantnejše se kupujejo in prodajajo v kursnem listu navedeni vrednostni papirji, srečke, valute in devize.

Razna naročila izvrše se najtočneje.

Za netajanje glavnic priporočamo:

4% gališke propinacijske zadolžnice.

4 1/2 % zastavna pisma peštanske ogerske komercijonalne banke.

4 1/2 % komunalne obveznice ogerske hipotečne banke z 10 % premijo.

Na te papirje daje posojila avstro-ogerska banka in podružnice njene.

300.000 goldinarjev se dobi že 1. oktobra!

Dunajske komunalne promese

à 3 1/4 gld. in 50 kr. kolek. Glavni dobiček 200.000 gl.

Tisine promese

à 2 gld. in 50 kr. kolek. — Glavni dobiček 100.000 gld. Obe vkupe le 6 goldinarjev.